

Egy "szélsőbaloldali" monológja

VISSZHANG - XLVIII. évfolyam 46. szám, 2004. november 12.

Szántó T. Gábor így, kurziváltan "szélsőbaloldali"-nak nevez, aki kétségbe vonja a Szombat című folyóirat hitvallását, miszerint "szabad vallásosnak és hagyományőrzőnek, sőt nemzeti érzelműnek is lenni, szabad a náciizmus és a kommunizmus által döntően elpusztított zsidó közösség és tradíció fennmaradását is szolgálni" (Nem felekezeti, nem nacionalista, nem fundamentalista - csak zsidó, ÉS, 2004/45.). Ez tévedés. Nekem nincs ellenemre, hogy a Szombat ilyen célokat tűz maga elé, de nem érzek indíttatást arra, hogy a Szombatban publikáljak, mivel nem vagyok vallásos, továbbá nem tekintem feladatommak sem a zsidó hagyományőrzést, sem a zsidó közösség és tradíció fennmaradásának szolgálatát, bár híve vagyok annak, hogy fennmaradjanak, mint bármely más értékes közösség és tradíció. És végül nem motivál a zsidó nemzeti érzelem, mert a nemzeti érzelemnek világpolgári beállítottságom folytán amúgy sincs túl nagy szerepe lelki életemben, és mert teljes nemzeti érzelem-kontingensem kimerül a magyar kultúra ízlésemhez közel álló gigászi teljesítményeinek csodálatában. Amikor azt írtam, hogy "sem felekezeti, sem nacionalista, sem fundamentalista irányultságú magyar nyelvű lapnak" (Válasz helyett, ÉS, 2004/43.) nem adok kéziratot, akkor a három jelzővel együttesen nem a Szombatot jellemeztem, hanem publikációs szokásaimat. Aki elgondolkodott három botránykőként szolgáló jelzőmön, az felfigyelhetett arra, hogy a "kisebbségi" szót nem vettem fel ebbe a felsorolásba. A Cigányfúrónak például nagyon szívesen adtam kéziratot, amíg a szűkhomlokú jobboldali kultúrpolitika

meg nem fojtotta ezt a lapot, mert mélyen együtt éreztem Balogh Attila és a többi szerkesztő romaszemléletének könyörtelenül szeretetteljes, keserűen humoros, kritikus realizmusával.

Amikor Szántó T. Gábor nevem említése nélkül, de vitathatatlanul rám utalva "szélsőbaloldali"-nak nevezett, maga adott magyarázatot arra, hogy miért nem publikálhatok az ő lapjában. Egyetlen megnyilatkozásom sem vall arra, hogy én a demokratikus államrendet szélsőbaloldali pozícióból törvénytelen eszközökkel meg akarom dönteni. Nem zárom ki, hogy támadhatna bennem ilyen hajlam, hogyha lenne a piacgazdaságnak működőképes, humánus alternatívája; illet azonban tudomásom szerint sajnos még nem dolgoztak ki; így hát a minél szociálisabb piacgazdaság híve vagyok, noha látom, hogy az idők ennek a második választásomnak sem kedveznek. Ez azonban nem szélsőbaloldali álláspont.

Engem ma a zsidó nemzeti érzelem szószólói kizárólag Izrael politikáját elítélő írásaim miatt neveznek szélsőbaloldalinak. Balról bírálom a világrendet és vezető hatalmának jelenlegi politikáját, mely a zsidó nacionalisták szerint egyedül biztosíthatja Izrael állami létét. Ráadásul Izrael bírálását ab ovo azonosítják az antiszemitizmussal. Vagyis baloldali antiszemita vagyok. ("Hordár, kitzln"1 - mondta apám, ha rossz viccet hallott.) Rendben van, hölgyeim és uraim. Elismerem, hogy az arabellenes gyűlöletet éppúgy utálom, mint az antiszemitizmust. A zsidó gyerekek meggyilkolását nem tartom nagyobb gaztettnek, mint az arab gyerekekét. Az olyan zsidó lapot, melyben a tisztaeszlelő vérvádat egy kalap alá veszik azzal a sajnos sokszor beigazolódott váddal, hogy izraeli katonák arab gyerekeket ölnek meg (vagyis - ahogy ezt kifogásolt cikkemben írtam - összemoszák a különbséget a rémálom és a rémvalóság között), csak nacionalistának lehet tartani, a szó legbrutálisabb, háborús értelmében. Én pedig nem írok nacionalista lapba, még akkor sem, ha számos szerzőjét tisztetem. "Nem felekezeti, nem nacionalista, nem fundamentalista - csak zsidó" - így jellemzi a Szombatot Szántó T. Gábor. Nem tudom, hogy ez a meghatározás a nemzetin kívül vallási vagy faji kvalitást is jelöl-e nála, de amikor engem szélsőbaloldalinak átkoz, vagyis kizárólag Izrael jelenlegi politikájának szemszögéből ítél meg, akkor elvont-általános öndefiníciójának brutális, háborús értelmet kölcsönöz.

Végezetül el szeretnék oszlatni egy tévedést. Abból a mondatomból, miszerint nem írok magyar nyelvű felekezeti, nacionalista és fundamentalista lapokba, Szántó T. Gábor arra következtet, hogy esetleg a németországi zsidó orgánumban írok. "Lehet, hogy ott megjelenni még az olyan kényes ízlésűeknek sem derogál, mint amilyen például Eörsi István?" - kérdi megsemmisítő iróniával. Fantáziája nem terjed ki arra a lehetőségre, hogy Németországban vannak más felekezetek is, nem csak a zsidó. A németországi zsidó orgánumban szintén nem írnék. Viszont írnék alkalomadtán evangélikus német lapokba. Ennek az egyháznak számos személyisége és szervezete évtizedek óta következetesen és kockázatokat is vállalva védi a legkülönbözőbb nemzetiségű politikai menekültek és a Németországban élő kisebbségek emberi és szociális jogait. Társadalmi kapcsolatait nem korlátolt egyházi érdekek irányítják. Egyik kulturális szervezete nemrég meghívott egy zsidó származású ateista magyar íróat Luther városába, Wittenbergbe, felolvasásra és beszélgetésre. A szóban forgó író otthon érezte magát ott, és noha az isteni dolgokról sem beszélt tapintatosabban, mint szokott, senki sem gyalázta szélsőbaloldalinak.

Eörsi István

1 "Hordár, csiklandozzon meg" - a hordár persze képtelen erre, mert mindkét kezével koffert cipel.